Lausunnon johdanto

Euroopan vesiresilienssistrategian valmistelu osuu ajankohtaan, jossa eurooppalaisten, mukaan lukien suomalaisten, valuma-alueiden ja vesistöjen hydrologiaa on jo voimakkaasti ihmistoiminnan seurauksena muutettu ja nyt nämä muunnellut vesimuodostumat ja ekosysteemit kohtaavat ilmastonmuutoksen haasteet, minkä lisäksi huomioitaviksi tulevat myös mm. kokonaisturvallisuus ja puhdas siirtymä. Strategiassa on kunnianhimoisesti ja kiitettävästi lähdetty tarkastelemaan vesialaa kokonaisvaltaisesti painottaen mm. valuma-aluekohtaista tarkastelua ja nostaen myös esiin vesialaan liittyvää liiketoimintapotentiaalia. Strategiassa myös hahmotellaan EU:lle merkittävää roolia kansainvälisillä vesialan foorumeilla.

Lausunnon pääsisältö

Vesiresilienssistrategiassa on hyvin tuotu esiin vesialan haasteita ja niihin vastaamisen tarpeellisuutta. Strategiassa on kuitenkin jonkin verran nähtävissä painottuminen Suomea eteläisempään Eurooppaan, jossa esim. järvien pinta-alallinen merkitys on huomattavasti pienempi kuin Pohjois-Euroopassa. Meillähän järviä on keskimäärin noin 10 % maapinta-alasta. Tämä pitäisi huomioida esim. source-to-sea -konseptissa, joka helposti - myös tässä strategiassa - jää muotoon maaekosysteemit-joet-rannikot-meret. Järvet ovat kuitenkin jokia pidemmän veden viipymänsä vuoksi merkittäviä ravinteiden kiertojen ja pidättymisen kannalta; järvien pohjaan varastoituu ravinteita ja niiden mikrobiprosessit mm. poistavat typpeä takaisin ilmakehään. Huomionarvoista on, että Suomessa on suuria yhdyskuntia (esim. pääkaupunkiseutu), joiden vesihuolto on järviveden varassa.

Strategiassa näkyy jossain määrin myös painottuminen maatalouden vesistövaikutuksiin ja ravinnekuormitukseen. Euroopan pohjoisissa osissa metsät (ml. ojitetut suot) kuitenkin peittävät valtaosan maisemasta, jolloin metsätalouden vesistövaikutuksia ei voi sivuuttaa. Tällöin ravinnekuormituksen lisäksi tarkasteluun tulisi nostaa hiili ja hiilen eri komponenttien kulkeutuminen valuma-alueelta aina merialueille, Suomen tapauksessa lähinnä Itämereen.

Pohjavesien merkitys voisi näkyä strategiassa paremmin, sillä pohjavedet ovat vesihuollon kannalta keskeinen resurssi ja toisaalta pohjavesien kautta maaekosysteemit ovat yhteydessä vesiekosysteemeihin ja vaikuttavat järvien vesitaseisiin ja ravinnekuormiin.

Suomen kannanotossa pitäisi painokkaammin tuoda esiin koulutuksen merkitys. Innovaatioita eikä näin ollen uutta liiketoimintaa synny ilman korkeatasoista koulutusta. Tällä hetkellä vesialan osaajista on pulaa, mikä hankaloittaa jo alan rekrytointien läpivientiä. Laadukas koulutus voisi tarjota esim. korkeatasoista numeerista osaamista ja mallinnustaitoja, joita voidaan hyödyntää mm. Digital twins -hankkeissa.

Tiivistelmä

Suomen kannalta tärkeintä olisi, että strategiassa huomioitaisiin paremmin alueiden ilmastolliset, maantieteelliset ja maankäytölliset erot.